

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-79>

Легедза Анна, заступник генерального директора з наукової роботи ЛНГМ ім. Б. Г. Возницького

Портрет кардинала Красицького: до питання атрибуції

Ключові слова: репрезентативний портрет, архієпископ Гнезно, Красицький, Лубенський, атрибуція.

Anna Lehedza, Deputy Director for Scientific and Research Activity, Borys Voznytskyi Lviv National Art Gallery

Portrait of Cardinal Krasicki: to the attribution issue

Abstract: The thesis of the report substantiates the attribution of the “Portrait of Cardinal Krasicki” painting by an unknown artist of the 18th century (Inv. No. Ж-4304) from the collection of Borys Voznytskyi Lviv National Art Gallery as “Portrait of Archbishop Lubenski”. It has been proven that the false title of the work was prompted by the close cooperation of the people portrayed as well as their identical titles and awards. Furthermore, Krasicki received the post of secretary of Lubenski, and 36 years later he himself became an archbishop. A comparative analysis of the three famous portraits of Lubenski showed the similarity in the compositional structure of the given works and also the difference in the painting style and psychological characteristics of the depicted men. Special attention is paid to the need for further research into the authorship of the portrait of Archbishop Lubenski.

Key words: representative portrait, Archbishop of Gniezno, Krasicki, Lubenski, attribution.

Репрезентативні портрети користувались неабияким попитом серед священнослужителів, особливо сану єпископів і архієпископів, доповнюючи інтер'єри костелів і монастирів дієцезій, що перебували під їх керівництвом, а також титулярних земель.

Картина авторства невідомого художника XVIII ст. за інв. № Ж-4304 поповнила збірку Львівської національної галереї мистецтв ім. Б.Г. Возницького 1969 року як портрет кардинала Красицького (полотно, олія, 86×73,5 см). Ігнацій Блажей Францішек Красицький (1735, м. Дубецьк, Польща – 1801, Берлін, Німеччина) – представник збіднілого роду герба Роголя, титулярний єпископ Верінополіса, єпископ Вармії (1766), архієпископ Гнезно, примає Королівства Польського і Великого князівства Литовського (1795–1801); один із визначних представників польського Просвітництва, «князь польських поетів»; кавалер багатьох орденів, першим із яких став Орден Білого Орла (1774). Вірогідно, саме його зображення разом із червоною моцетною і пілеолусом, які, окрім Папи, кардиналів і абатів, мають право носити каноніки, зумовили хибну атрибуцію твору.

Пошук інших портретів І. Красицького переконливо засвідчив, що на галерейній роботі зображений не він, а Владислав Олександр

Лубенський (1703, с. Івановиці Великопольського воєводства – 1767, Варшава) – представник заможного роду герба Помян, архієпископ Львова (1757–1758), архієпископ Гнезно, примас Королівства Польського і Великого князівства Литовського (1759–1767), інтеррекс після смерті Августа III 5 жовтня 1763 року до коронації Станіслава Августа Понятовського, яку здійснив 25 листопада 1764 року; кавалер Ордена Білого Орла (1758).

Сан архієпископа Гнезно з 1519 до 1818 року доповнював титул примаса Королівства Польського і Великого князівства Литовського, що мав верховенство над іншими архієпископами та єпископами і дозволяв із 1572 року виконувати обов'язки короля в період безкоролів'я, коронувати і ховати монархів. Хибну атрибуцію галерейної картини спонукали тісна співпраця та ідентичність титулів і відзнак портретованих: 1763 року І. Красицький отримав посаду секретаря В. Лубенського, а через 36 років став архієпископом.

У збірці Королівського замку у Варшаві представлений портрет В. Лубенського, написаний 1760 року Марчелло Баччареллі (1731–1818), італійським малярем, який з 1766 року постійно працював у Королівстві Польському та отримав титул «першого придворного художника». Зіставляючи варшавський і львівський портрети, можемо відзначити несхожість живописної манери і психологічних характеристик зображених осіб. Так на відміну від фактурного виразного мазка М. Баччареллі з тонким нюансуванням теплих і холодних тонів, роботі зі львівської збірки притаманне гладке імперсональне тонально одноманітне письмо. Твір італійського маляра позначено повнотою психологічного виразу, тоді як для галерейного зображення характерне поверхнєве відтворення індивідуальних зовнішніх рис. Звертає увагу формат варшавського полотна, що, правдоподібно, було обрізане з країв. Останнє доводить порівняння зі львівською картиною, де видніється фрагмент столу, спинка крісла, завіса за ним.

За анатомічним моделювання постаті та композицією галерейній роботі цілковито відповідає третій варіант зображення В. Лубенського, місцезнаходження якого наразі не відомо, а атрибуція пензлю М. Баччареллі викликає сумніви. На відміну від згаданих творів, у портреті недбало, на китиці завіси, дописано герб Помян.

Наведене дозволяє встановити особу портретованого, проте інформація щодо авторства портрета архієпископа Владислава Лубенського потребує подальших досліджень.

